

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1S/27/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8019200173
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marian Hoffmann, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8019200173.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD. a členiek senátu JUDr. Kataríny Morozovej Nemcovej a JUDr. Moniky Tobiašovej, v právnej veci žalobcu: Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., so sídlom Komenského 50, 042 48 Košice, IČO: 36 570 460 proti žalovanému: S. úrad J., katastrálny odbor, so sídlom F. 6, XXX XX J., o preskúmanie zákonnosti postupu a opatrenia žalovaného pod č. OU-PO-F. XXXX/XXXX/Vr zo dňa 18. januára 2019 (Z-XXXX/XXXX) na základe všeobecnej správnej žaloby takto

rozhodol:

I. Žalobu **z a m i e t a** .

II. Nárok na náhradu trov konania účastníkom **n e p r i z n á v a** .

o d ô v o d n e n i e :

I.

Priebeh administratívneho konania
Stručné zhrnutie napadnutého opatrenia žalovaného

1. Žalobca podal žalovanému Okresnému úradu Prešov, katastrálnemu odboru dňa 29.10.2018 žiadosť o zápis zákonného vecného bremena do katastra nehnuteľností, ktorému návrhu bolo pridelené č.k. B.. V uvedenom návrhu žalobca žiadal o zápis zákonného vecného bremena v prospech žalobcu ako prevádzkovateľa verejného vodovodu na pozemkoch nachádzajúcich sa v k.ú. L. mimo zastavaného územia obce týkajúce sa verejného vodovodu. Verejný vodovod bol postavený v rámci stavby pod názvom „ŠC. L. - rozšírenie vodovodu na IBV D., IBV D. II a IBV F. a Šarišské L., Výstavba rodinných domov, vodovod“. Stavba bola povolená na základe priloženého stavebného povolenia č. ON. vydaného Okresným úradom Prešov, odborom starostlivosti o životné prostredie a nadobudlo právoplatnosť dňa 02.11.2016. V návrhu žalobca poukázal, že vecné bremeno vzniklo dňom právoplatnosti stavebného povolenia, na základe ustanovenia § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov s tým, že vecné bremeno podľa žalobcu spočíva v práve prevádzkovateľa verejného vodovodu:

a) v nevyhnutnej miere vstupovať na cudzie pozemky v súvislosti s projektovaním, zriaďovaním, rekonštrukciou, modernizáciou, prevádzkovaním alebo na účely opráv a údržby verejného vodovodu a jeho pásma ochrany, vodovodných prípojok vrátane potrebných kontrolných a ochranných zariadení a oporných a vytyčovacích bodov,

b) odstraňovať a okliesňovať v nevyhnutnom rozsahu stromy a iné porasty ohrozujúce bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky verejného vodovodu vrátane potrebných kontrolných a ochranných zariadení a oporných a vytyčovacích bodov, ak to po predchádzajúcej výzve neurobil vlastník pozemku, jeho správca alebo užívateľ

c) umiestňovať na nehnuteľnostiach orientačné označenia, ktoré je povinný udržiavať v riadnom stave.

Rozsah vecného bremena je zakreslený priložený geometrickým plánom, č. GDZV - XXX/XXXX, úradne overeného pod č. D a GP č. D. - XXX/XXXX, úradne overeného pod č. GI-XXXX/XX pre nasledovné parcely v k.ú. Y. L.: parcela č. XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XXX, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX.

2. Listom zo dňa 18.01.2019 žalovaný S. úrad J., katastrálny odbor vrátil žalobcovi žiadosť o zápis zákonného vecného bremena zo dňa 24.10.2018, pričom žiadosť odôvodnil nasledovne:

Základným interpretačným pravidlom, dispozíciou, k zápisu VR do katastra na základe zákona o vodách je aj dôvodová správa. V danom prípade navrhovateľ mienil, že vecné bremeno vzniklo na základe zákona č. 199/1995 Z.z., ktorým bolo do zákona č. 138/ 1973 Zb . o vodách zavedené ustanovenie § 378. Podľa § 378 ods. 1 zákona č. 138/1973 o vodách, vodovodné a kanalizačné řady, ktoré sú vodohospodárskymi líniovými stavbami a ich výstavba je vo verejnom záujme, možno zriaďovať a prevádzkovať na cudzích nehnuteľnostiach v rozsahu vyplývajúcom z povolenia na vodohospodárske dielo.

§ 37a zákona 138/1973 Zb. v znení platnom od 01.01.1996 do 31.12.2001

(1)

Vodovodné a kanalizačné rady, ktoré sú vodohospodárskymi líniovými stavbami a ich výstavba je vo verejnom záujme, možno zriaďovať a prevádzkovať na cudzích nehnuteľnostiach v rozsahu vyplývajúcom z povolenia na vodohospodárske dielo podľa

(2)

Oprávnenia stavebníka podľa odseku 1 vznikajú dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela.

(3)

Povinnosti vlastníka podľa odseku 1 sú vecným bremenom podľa osobitných predpisov (Občiansky zákonník, Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 122/1984 Zb. o náhradách pri vyvlastnení stavieb, pozemkov, porastov a práv k nim.)

(4)

Za výkon oprávnení podľa odseku 1 patrí náhrada obdobne podľa predpisov o vyvlastnení. Ak medzi stavebníkom a vlastníkom (správcom, užívateľom) nehnuteľností nedôjde k dohode, o náhrade rozhodne vodohospodársky orgán, ktorý je príslušný na povolenie vodohospodárskeho diela.

3. V dôvodovej správe k zákonu č. 199/1995 Z.z., ktorým sa zmenil zákon č. 50/1976 Zb. - stavebný zákon a zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (Vodný zákon), článku II. týkajúceho sa zákona č. 138/1973 Zb. je okrem iného uvedené, že táto úprava zabezpečuje zjednodušenie, a najmä zrýchlenie postupu pri výstavbe vodohospodárskych líniových stavieb, ktorými sú vodovodné a kanalizačné rady, prechádzajúce pozemkami viacerých katastrálnych území.

4. V časovej verzii zákona 138/1973 Zb. platnej od 01.04.1975 do 01.01.1996 ustanovenie o zriadení vecného bremena nebolo zakotvené. Až v časovej verzii zákona platnej od 01.01.1996 do 31.12.2001 bolo v ustanovení § 37a vecné bremeno zakotvené a išlo o vznik vecného bremena zo zákona, obdobne ako to zakotvoval zákon č. 79/1957 Z b. (elektrizačný zákon), zákon č. 67/1960 Zb. (plynárenský zákon) a zákon č. 110/1964 Zb. o telekomunikáciách. Vlastníkovi pozemku prináleží za takéto obmedzenie náhrada obdobne ako pri založení vecného bremena v rámci vyvlastňovacieho konania. V rámci zjednodušenia postupu pri riešení sporných prípadov o náhradu, sa rozhodovanie o výške náhrady zveruje vodohospodárskym orgánom, ktoré sú oboznámené s jednotlivými prípadmi v rámci povoľovacieho konania.

§ 37 zákona 138/1973 Zb. - v znení platnom od 01.04.1975 do 31.12.1995

(1)

Správcovia (vlastníci, užívatelia) nehnuteľností sú povinní bez. náhrady:

a)

umožniť osobám, ktoré sa preukážu príslušným preukazom na vodohospodársky dozor, vstupovať za účelom jeho výkonu na nehnuteľnosti a do objektov, pokiaľ na to nie je potrebné povolenie podľa osobitných predpisov,

b)

trpieť na svojich nehnuteľnostiach za podmienok určených vodohospodárskym organom umiestňovanie a udržiavanie vodočtov, vodomerov, vodných značiek (ciach), označujúcich najvyššie, prípadne najnižšie povolené vzdtutie vody, a iných zariadení potrebných na účely vodného hospodárstva.

5. Tak v zákone č. 79/1957 Zb., ako aj v zákone č. 67/1960 Zb., na ktoré sa odvolávala dôvodová správa k zákonu č. 199/1995 Z.z. sú v prechodných ustanoveniach uvedené dôsledky zákonnej úpravy na obmedzenia vlastníkov pozemkov, ktoré vznikli pred účinnosťou týchto zákonov.

6. Tak v zákone č. 79/1957 Zb. § 34 ods. 1 je uvedené, že dňom účinnosti tohto zákona vznikajú oprávnenia a povinnosti podľa § 22 až 26 i v prospech vedenia v správe energetického podniku, ktoré boli zriadené pred dňom účinnosti tohto zákona. V § 26 ods. 1 tohto zákona odkazuje pritom na vecné bremená podľa § 22 zákona. Obdobná úprava je aj v prechodných ustanoveniach zákona č. 67/1960 Zb., v § 25 ods. 1, ktorého je uvedené, že odo dňa účinnosti tohto zákona vznikajú oprávnenie a povinnosti i v prospech prevádzateľa plynovodnej siete, ktoré sa zriadili pred dňom účinnosti tohto zákona. V ustanovení § 22 ods. 1 písm. a) tohto zákona je uvedené, že plynárenskému podniku prislúcha oprávnenie zriaďovať a prevádzať na cudzích pozemkoch v rozsahu vyplývajúcom z rozhodnutia o prípustnosti stavby plynovodnej siete. V ods. 5 tohto ustanovenia je okrem iného uvedené, že o vecných bremenách platia obdobne predpisy podľa zákona č. 79/1957 Zb.

7. V zákone č. 199/1995 Z.z. však absentujú prechodné ustanovenia, ktoré sú v zákonoch č. 79/1957 Zb. a č. 67/1960 Zb., na ktoré odkazuje dôvodová správa zákona č. 199/1995 Z.z.

8. Teoretické názory uvedené napríklad v Právnych rozhľadoch 14/2005, s. 519 - „ak z právnej úpravy nie je zistiteľné ako sa zákonodarca zhostil intertemporálneho (ustanovenie zákona stanovujúceho jeho časovú platnosť alebo účinnosť) riešenia zmeny právneho stavu, musí sa, ak majú byť rešpektované princípy právneho štátu, dospieť k záveru o neprípustnosti retroaktívneho výkladu, a to aj v zmysle nepravej spätnej pôsobnosti zákona. Zo samotnej povahy práva totiž vyplýva, že právne normy nepôsobia spätne, podľa nich sa spravidla upravujú len tie právne vzťahy, ktoré vznikli po dni, kedy právna norma nadobudla účinnosť. Primárne je na zákonodarcovi výslovne vyriešiť spolu s prijatím nového právneho predpisu aj možné kolízie novej a starej právnej úpravy voči skôr vzniknutým vzťahom.

9. Ak sa zákonodarca tejto úlohy nezhostí a v intertemporálnych ustanoveniach nedá odpoveď na riešenie stretu právnych úprav, je potrebné nájsť východisko z takto konštruovaného stavu, ústavne súladnou interpretáciou v zmysle ktorej nová právna úprava dopadá len na tie právne vzťahy, ktoré vzniknú po účinnosti zákona.

10. Zákon č. 199/1995 Z.z., ktorým sa Zákon č. 138/1973 Zb. o vodách doplnil o ustanovenie § 37a, nemá žiadne prechodné ustanovenia a vznik oprávnení upravených v ods. 1 - zriaďovanie vodovodných a kanalizačných radov, ktoré sú vodohospodárskymi líniovými stavbami, a ich výstavba je vo verejnom záujme, ktoré sú podľa ods. 3 vecným bremenom, upravuje ku dňu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela.

11. Zákonnej formulácii nemôže zodpovedať iný výklad ako ten, že vecné bremeno vzniká len k tým vodohospodárskym stavbám, ktoré budú zriadené po účinnosti zákona (teda v období časovej verzie od 01.01.1996 do 31.12.2001. K inému výkladu tejto úpravy, t.j. že zákonodarca mienil zaviesť úpravu spoločenských vzťahov existujúcich v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1973 Zb. by bolo možné dospieť len pri obdobnej úprave, na ktorú zákonodarca odkázal v dôvodovej správe k zákonu č. 199/1995 Z.z., t.j. v úprave v tom čase danej prechodnými ustanoveniami v zákone č. 79/1957 Zb. a 67/1960 Zb. nemožno dať za pravdu.

12. Teda zákonné vecné bremeno pred účinnosťou zákona č. 199/1995 Z.z. nevzniklo Rovnako nevzniklo vecné bremeno ani na základe ustanovenie § 20 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách v znení účinnom v rozhodnom období.

13. Každé zákonné ustanovenie je potrebné vykladať celistvo, nie izolovane. Ods. 4 § 20 tohto zákona (zákon č. 442/2002) upravuje právo na primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti O aké obmedzenie ide, vyplýva z ods. 1 tohto zákonného ustanovenia, podľa neho

prevádzkovateľ je oprávnený v nevyhnutnej miere vstupovať na cudzie pozemky, v súvislosti s činnosťami v tomto ustanovení uvedenými, t.j. umožňuje iba zaistenie prístupu.

14. Vstupovanie v nevyhnutnej miere zaiste nie je pretrvávajúci stav (ako sa to vyžaduje pre zriadenie vecného bremena) existencie stavby vodovodného potrubia či kanalizačného zberača. Okrem toho ak by aj ustanovenie § 20 ods. 1 obsahovalo formuláciu, z ktorej by sa dalo dedukovať, že ním zákonodarca mienil upraviť aj obmedzenia inej kvality v zmysle zásahu do vlastníckych práv, napr. umiestnenie stavby, platí, že by mali platiť len na tie stavby, ktoré budú zriadené po účinnosti zákona. Vyplýva to z toho, že zákonodarca v ustanovení § 42 ods. 6 tohto zákona (Oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam, ako aj obmedzenia ich užívania, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona, zostávajú nedotknuté) výslovne uviedol že oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam, ako aj obmedzenia ich užívania, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona zostávajú zachované, čo nie je možné vyložiť inak ako tak, že režim skôr vzniknutých obmedzení nie je novou úpravou dotknutý.

15. Ak by sa pripustilo, že účinnosťou zákona č. 442/2002 Z.z. vznikli oprávnenia podľa § 20 ods. 1 zákona ku všetkým, aj v čase účinnosti zákona existujúcim vodohospodárskym stavbám, potom by ustanovenie § 42 ods. 6 nemalo opodstatnenie.

16. Okrem uvedeného právnické osoby a fyzické osoby, ktoré prevádzkujú verejné vodovody alebo verejné kanalizácie ku dnu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, musia dať svoju činnosť do súladu s týmto zákonom do 1. júla 2004.

17. Zákomom 442/2002 Z.z. sa zrušila i vyhláška Ministerstva lesného a vodného hospodárstva Slovenskej socialistickej republiky č. 154/1978 Zb. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení vyhlášky Ministerstva lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu Slovenskej socialistickej republiky č. 15/1989 Zb.

18. Vodohospodárskym dielom podľa vodného zákona sú i stavby vodovodných radov a vodárenských objektov včítane úpravni vody, kanalizačných sŕok a kanalizačných objektov, včítane čistiarní odpadových vôd, ako aj stavby (prípadne ich časti) určené na predchádzajúce čistenie vôd pred ich vypúšťaním do kanalizácií,

Poznámka:

Na území Slovenskej republiky platila až do roku 1950 zásada superficies solo cedit - vrch ustupuje spodku, stavba je súčasťou pozemku. Zákomom č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník bola táto zásada zrušená a nahradená koncepciou, podľa ktorého stavba nie je súčasťou pozemku. Nie je bez relevancie že motívom na tuto zmenu bolo umožniť výstavbu družstevných budov na pozemkoch odlišných vlastníkov (porov.: Dvořák, J.: K některým otázkam vývoje občanského práva, In: Příspěvky k vývoji právního řádu v Československu 1945-1990, s. 238). Vzhľadom na obrovský dosah a zotrvačnosť danej koncepcie nebolo z nej zaliat ustúpené. Uvedená koncepcia uľahčila rozšírenie negatívneho javu neoprávnených s terne b, s ktorým sa možno stretávať aj v súčasnosti (porov.: Dvořák, J.: Neoprávnená stavba In Knappová, M., Švestka, J.: Občanské právo hmotné, Svazek I., Praha: Codex 1997, s. 288).

19. Kľúčovým ustanovením garantujúcim hmotnoprávnu ochranu vlastníckeho práva je § 58 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. („Stavebník musí preukázať, že je vlastníkom pozemku alebo že má k pozemku iné právo podľa § 139 ods. 1 tohto zákona, ktoré ho oprávňuje zriadiť na ňom požadovanú stavbu. To neplatí ak tieto skutočnosti preukázal v územnom konaní a po právoplatnosti územného rozhodnutia nedošlo k zmene.“). Už v dôvodovej správe z polovice sedemdesiatych rokov sa vo vládnom návrhu stavebného zákona (Federální shromáždění Československé socialistické republiky 1975, II. volebné obdobie, tlač č. 112) k ustanoveniu § 58 ods. 2 stavebného zákona uvádza: „Aby se výstavbou nenarušovala vlastnícká a jiná práva k pozemkům a stavbám, vyžaduje zákon, aby stavebník ve stavebním zřízení prokázal, že má k pozemku nebo stavbe takové právo, které jej oprávňuje stavbu na její změnu provést.“ Uvedené ustanovenie je z ústavnoprávnej perspektívy nepochybne konkretizáciou čl. 20 ústavy.

20. V zmysle ustanovenie §20 zákona č. 442/2002 Z.z.

(1)

Prevádzkovateľ je oprávnený

a)

v nevyhnutnej miere vstupovať na cudzie pozemky v súvislosti s projektovaním, zriaďovaním, rekonštrukciou, modernizáciou, prevádzkovaním alebo na účely opráv a údržby verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie a ich pásiem ochrany, vodovodných a kanalizačných prípojk vrátane potrebných kontrolných a ochranných zariadení a oporných a vytyčovacích bodov,

b) odstraňovať a okliesňovať v nevyhnutnom rozsahu stromy a iné porasty ohrozujúce bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie vrátane potrebných kontrolných a ochranných zariadení a oporných a vytyčovacích bodov, ak to po predchádzajúcej výzve neurobil vlastník pozemku, jeho správca alebo užívateľ; nedotknuté zostávajú osobitné predpisy,

c)

umiestňovať na nehnuteľnostiach orientačné označenia, ktoré je povinný udržiavať v riadnom stave.

(2)

Prevádzkovateľ je povinný pri výkone svojich oprávnení počínať si tak, aby nespôsobil škodu na nehnuteľnostiach, a ak sa jej nedá vyhnúť, aby ju obmedzil na najmenšiu možnú mieru. O začatí výkonu oprávnenia musí upovedomiť užívateľa nehnuteľnosti najmenej 15 dní vopred. Ak ide o vstup na cudzie pozemky z dôvodu havárie alebo poruchy verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie, táto lehota sa nemusí dodržať. V takom prípade o tom prevádzkovateľ užívateľa bezodkladne upovedomí.

(3)

Po skončení nevyhnutných prác je prevádzkovateľ povinný uviesť nehnuteľnosti do pôvodného stavu a ak to nie je možné vzhľadom na povahu vykonaných prác, do stavu zodpovedajúceho predchádzajúcemu účelu alebo využívaniu nehnuteľnosti. Ak to nie je možné alebo ak je výsledný stav nehnuteľnosti horší ako jej pôvodný stav, je povinný vyplatiť vlastníkovi nehnuteľnosti aj primeranú náhradu zodpovedajúcu miere obmedzenia využívania nehnuteľnosti.

(4)

Ak je vlastník nehnuteľnosti v dôsledku výkonu oprávnení prevádzkovateľa alebo z dôvodu určenia pásma ochrany obmedzený v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, má právo na primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Náhradu môže vlastník nehnuteľnosti uplatniť u vlastníka verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie do jedného roka odo dňa vzniku núteného obmedzenia užívania nehnuteľnosti. Ak vlastník verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie nevyhoví nároku alebo je nečinný, môže vlastník nehnuteľnosti uplatniť svoje právo na súde do šiestich mesiacov odo dňa, keď uplatnil nárok u vlastníka verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie.

(5)

Vlastník nehnuteľnosti, prípadne iná oprávnená osoba je povinná strpieť umiestnenie orientačných označení a zistené ohrozenie alebo poškodenie tohto označenia je povinná bezodkladne oznámiť prevádzkovateľovi verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie.

V zmysle § 21 zákona možno cudziu nehnuteľnosť vyvlastniť:

„Ak nemožno zriadiť verejný vodovod alebo verejnú kanalizáciu na cudzej nehnuteľnosti prostredníctvom prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva alebo práva vecného bremena, možno vo verejnom záujme potrebnú nehnuteľnosť alebo práva k nej, ak ju nemožno získať dohodou, vyvlastniť podľa všeobecného predpisu.“ Záver:

Pokiaľ ide o zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností, podkladom zápisu vo forme záznamu bude aj geometrický plán, ktorý vymedzuje rozsah vecného bremena, aby pokryl aj celé ochranné pásmo vedenia, stavebné povolenie (ak už stavebné povolenie rozhodnutie o predĺžení stavebného povolenia alebo kolaudačné rozhodnutie).

1) Okresný úrad, katastrálny odbor zápis vecného bremena zo zákona vykoná, ak z kolaudačného rozhodnutia vyplýva, že stavba bola uskutočnená v rozhodnom období od 01.01.1996 do 31.12.2001 (bolo vydané právoplatné stavebné či kolaudačné rozhodnutie). Podkladom na zápis bude žiadosť v ktorej budú presne vyšpecifikované nehnuteľnosti, ktorých sa vecne bremeno týka, kolaudačné rozhodnutie (alebo rozhodnutie o prípustnosti stavby s vyšpecifikovaním nehnuteľností) a geometrický plán.

2) Okresný úrad, katastrálny odbor zápis vecného bremena nevykoná, ak z kolaudačného rozhodnutia (stavebného povolenia) vyplýva, že stavba bola uskutočnená v období od 01.4.1975 do 01.01.1996. V takomto prípade je potrebné k zriadeniu vecného bremena doložiť zmluvu o zriadení vecného bremena a geometrický plán.

3) K stavbe uskutočnenej v období od 01.01.2002 po súčasnosť je potrebné k zápisu vecného bremena do katastra nehnuteľností doložiť zmluvu o zriadení vecného bremena s vlastníkmi dotknutých nehnuteľností, ktorá podlieha vkladovému konaniu. Prílohou zmluvy bude geometrický plán na rozsah priebehu vecného bremena.

II.

Argumenty žalobcu v podanej žalobe

21. Včas podanou žalobou sa žalobca domáhal preskúmania napadnutého opatrenia žalovaného, ktoré žiadal zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie žalovanému a súčasne si žiadal aj priznanie náhrady trov konania.

22. Ako žalobný dôvod uviedol, že žalovaný sa v odôvodnení svojho postupu odvolával na množstvo skorších, dnes už neúčinných právnych predpisov, ktoré však s touto vecou právne skutkovo nesúvisia a sú právne irelevantné. Nakoľko vznik zákonného vecného bremena odvodil na základe dnes platného a účinného zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, a preto sa javí ako zbytočné poukazovať na právnu úpravu z minulosti, ktorá v predmetnej právnej veci nemá žiadne opodstatnenie. Podľa žalobcu žalovaný vôbec neuviedol, na základe akých právnych úvah dospel k názoru, že k stavbe uskutočnenej v období od 01.01.2002 po súčasnosť je potrebné k zápisu vecného bremena do katastra nehnuteľností doložiť zmluvu o zriadení vecného bremena s vlastníkmi dotknutých nehnuteľností (časť Záver bod 3), čím a priori vylúčil existenciu zákonného vecného bremena pre vodohospodárske stavby ako také. Preto opatrenie žalovaného premietnuté v listine pod názvom „Vrátenie listiny“ v konaní č. Z-XXXX/XXXX žalobca považuje za bezdôvodné, nepreskúmateľné a nezákonné. Podľa neho žalovaný nevzal do úvahy ani vyššie uvedené rozsudky Krajského súdu v Prešove.

23. Ustanovenie § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z.z. zakotvuje oprávnenia prevádzkovateľa verejného vodovodu, resp. verejnej kanalizácie (ďalej len „prevádzkovateľ“) vykonávať istý okruh činností na cudzích nehnuteľnostiach zastavaných týmito potrubiami. V tomto zákone však podľa žalobcu chýba výslovné ustanovenie, ktoré by tieto oprávnenia označovalo ako vecné bremená. Táto absencia výslovného zákonného pomenovania právneho vzťahu potrubí k zastavaným pozemkom už dlhodobo vedie k nesprávnemu záveru žalovaného (ako aj niektorých ďalších orgánov verejnej správy na úseku katastra nehnuteľností), že vecné bremeno nevniklo. Všeobecná úprava vecných bremien je obsiahnutá v ustanoveniach §151 a nasl. Občianskeho zákonníka. Je nesporné, že vecné bremená môžu vzniknúť aj zo zákona. Nijaký právny predpis neustanovuje, že pre vznik právneho vzťahu (vecného bremena) sa vyžaduje, aby bol konkrétne pomenovaný. Naopak, právny vzťah sa posudzuje podľa obsahu, nie podľa názvu. Z obsahu ustanovenia § 20 zákona č. 442/2002. Z.z. je zrejмый obsah právneho vzťahu spočívajúci v povinnostiach vlastníkov zastavaných nehnuteľností strpieť isté oprávnenia v prospech prevádzkovateľa. Presne sú identifikovaní povinní z vecného bremena, aj oprávnený z vecného bremena - ide o označenie subjektov druhovo. Tento aspekt odlišuje vecné bremená od verejnoprávnych obmedzení, kde na strane povinných môže byť určený okruh bližšie neidentifikovateľných subjektov (napr. „každý“).

24. Absenciu pomenovania právneho vzťahu ako „vecné bremená“, resp. „práva zodpovedajúce vecným bremenám“ považuje žalobca za nedôslednosť zákonodarcu a ako medzeru v zákone. Rozhodovacia činnosť súdu spočíva, okrem iného, aj v tom, že právnu otázku nemôže ponechať nevyriešenú a medzeru v zákone môže doplniť svojou rozhodovacou činnosťou. V prípade medzery v zákone je dovolené použiť aj inštitút analógie legis. V tejto súvislosti na ustanovenie § 20 zákona č. 442/2002. Z.z. žalobca aplikoval ako na obsahovo najbližšie ustanovenia § 11 zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike.

25. Žalobca poukázal na ustanovenie § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a ďalej na ustanovenie § 11 ods. 1 zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike v znení neskorších predpisov a ďalej poukázal na ustanovenie § 11 ods. 8 zákona o energetike.

26. Z uvedeného je podľa žalobcu zrejmé, že obsahovo totožné oprávnenia v dvoch zákonoch sú jedným zákonom pomenované ako vecné bremená, v druhom zákone takéto pomenovanie chýba. Povahu právneho vzťahu ako vecných bremien to však neovplyvňuje.

27. Vhodnosť použitia ustanovení § 11 zákona č. 251/2012 Z.z. pre účely aplikácie analógie legis potvrdzuje aj systematické zaradenie vodných stavieb a energetických stavieb v stavebnom zákone. V § 43a ods. 3 Stavebného zákona sú vodné stavby (písm. g)), ako aj energetické stavby (písm. h) a i))

uvedené hneď vedľa seba. Spoločnými charakteristikami týchto stavieb je ich stavebnotechnický aspekt - inžinierske stavby zaberajúce veľký počet pozemkov, ako aj ich spoločenský účel - verejnoprospešné stavby, ktoré hromadne zabezpečujú celej spoločnosti strategicky dôležité komodity a služby.

28. Navyše aj zákon č. 138/1973 Zb. o vodách, ktorý predchádzal dnes účinnému zákonu č. 442/2002 Z.z. v ustanovení § 37a expressis verbis zakotvoval existenciu vecných bremien v prospech vlastníka verejných vodovodov a kanalizácií. Ako sme už uviedli, v dnešnej právnej úprave chýbajúce výslovné pomenovanie právneho vzťahu ako vecné bremená považujeme za nedôslednosť zákonodarcu. Nieto dôvodu sa domnievať (s ohľadom na historický kontext zákona č. 138/1973 Zb.), že štát zrazu prestal poskytovať zvýšenú právnu ochranu verejným vodovodom a verejným kanalizáciám len pre absenciu pomenovania právneho vzťahu alebo (s ohľadom na zákon č. 251/2012 Z.z. o energetike) že druhovo rovnakým stavbám štát poskytuje odlišný rozsah právnej ochrany vo vzťahu k zastavaným pozemkom.

29. Všetky tieto právne názory sú obsiahnuté v spomenutých rozsudkoch Krajského súdu v Prešove a práve na základe nich vyslovil súd právny názor, že v § 20 zákona č. 442/2002 Z.z. sa jedná o zákonné vecné bremená, na ktorých zápis má oprávnený z vecného bremena právo na zápis do katastra nehnuteľností. Tento zápis navyše slúži k ochrane ďalších oprávnených záujmov aj všetkých vlastníkov a potencionálnych budúcich nadobúdateľov pozemkov. Potrubie je už totiž fakticky uložené (vždy na základe povolených stavieb) v zemi a v zmysle § 19 zákona č. 442/2002 Z.z. je zakázané vykonávať niektoré činnosti v mieste uloženia potrubia, príp. jeho ochranného pásma. Je vhodné, aby každý vedel, ktorá časť pozemku je reálne obmedzená a v akom rozsahu. Nikto predsa nechce kúpiť pozemok, o ktorom sa neskôr dozvie, že cez neho prebieha potrubie a obmedzuje ho vo výstavbe napr. rodinného domu. Práve zápis týchto vecných bremien predstavuje zosúladenie faktického stavu s právnym stavom vo verejne prístupnej evidencii katastri nehnuteľností.

30. Imanentnou súčasťou týchto práv je aj právo na zápis tohto vecného bremena do katastra nehnuteľností. Nakoľko vecné bremeno vzniklo zo zákona, zápis v katastri nehnuteľností sa má vykonať formou záznamu. Podľa žalobcu žalovaný nezákonným opatrením bezdôvodne odmietol vykonať zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností.

31. Navrhol, aby Krajský súd v Prešove vyslovil právny názor, že ustanovenia § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z.z. sú vecnými bremenami tak, ako to vyslovil vo vyššie uvedených skorších rozsudkoch a že žalovaný je povinný vecné bremeno zapísať do katastra nehnuteľností. Na nariadení pojednávania netrval.

III.

Vyjadrenie žalovaného k podanej žalobe

32. K podanej žalobe sa žalovaný vyjadril listom zo dňa 17.04.2019, v ktorom uviedol, že dňa 29.10.2018 bola správneho orgánu doručená žiadosť žalobcu označená ako „Žiadosť o zápis zákonného vecného bremena do katastra nehnuteľností“ spolu s prílohami (Rozhodnutím ON.G zo dňa 10.10.2016 s vyznačenou právoplatnosťou na deň 02.11.2016 a Geometrickým plánom č. GDZV -XXX/XXXX, úradne overeným pod D Uvedená žiadosť bola zaevidovaná pod č. Z-XXXX/XXXX.

33. Listom zo dňa 18.01.2019 adresoval správny orgán žalobcovi oznámenie označené ako „Vrátenie listiny“ s odôvodnením, ktorým súčasne v závere konštatoval na základe čoho vykoná zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností. Podľa doručky si žalobca prevzal oznámenie dňa 28.01.2019.

34. Tvrdenia žalobcu o tom, že „žalovaný sa v odôvodnení svojho postupu odvolával na množstvo skorších, dnes už neúčinných predpisov, ktoré však s touto vecou právne skutkovo nesúvisia a sú právne irelevantné“ - sú tvrdeniami žalobcu bez právneho poznania súvislostí problematiky zápisu zákonných vecných bremien z hľadiska katastra nehnuteľností a žalobca sám sebe protirečí bez náležitého oboznámenia sa s obsahom celej odpovede správneho orgánu v liste zo dňa 18.01.2019, ktoré okrem (podľa žalobcu právne skutkovo nesúvisiacich a právne irelevantných tvrdení) odkazujú práve aj na zákon č. 442/2002 Z.z., v zmysle ktorého žiadal žalobca o zápis zákonného vecného bremena.

35. Rovnako, tak v prípade konštatovania žalobcu o odmietnutí zápisu listiny Z- XXXX/XXXX sú tieto tvrdenia nesprávne a vychádzajú zo žalobcovej nedostatočnej vedomosti a nepochopenia právomoci správneho orgánu vo veci zápisu zákonného vecného bremena a aplikácie tak katastrálneho zákona (zákon č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v platnom znení) ako aj právnej úpravy týkajúcej sa zápisu zákonných vecných bremien.

36. Podľa ustanovenia § 42 ods. 5 katastrálneho zákona ak verejná listina alebo iná listina obsahuje chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, alebo ak neobsahuje náležitosti podľa odsekov 1 a 2, okresný úrad ju vráti vyhotoviteľovi alebo tomu, kto podal návrh na záznam, a určí lehotu na vykonanie opravy.

37. Podanie zo dňa 18.01.2019 je podaním o vrátení listiny Z-XXXX/XXXX, nie o odmietnutí jej zápisu ako si ho vykladá žalobca, nakoľko katastrálny zákon nepozná vo svojich ustanoveniach inštitút odmietnutia zápisu listiny.

38. Ak by mal (ako uvádza žalobca) správny orgán zápis listiny odmietnuť, tak by v závere svojej odpovede správny orgán neadresoval žalobcovi presné inštrukcie, čo presne má urobiť žalobca pre právne správny a úspešný zápis vecného bremena.

39. Z hľadiska platnej právnej úpravy, správny orgán po preskúmaní spôsobilosti zápisu listiny Z, v zmysle citovaného zákonného ustanovenia § 42 ods. 5 listinu iba vracia, ak neobsahuje potrebné náležitosti, na vykonanie opravy. Výklad žalobcu ohľadom odmietnutia zápisu listiny Z- XXXX/XXXX je iba svojvoľným pochopením bez právneho podkladu a zdôvodnenia žalobcu, ktorý odmietnutie zápisu listiny Z-6327/2018 pochopil nie posúdením podľa obsahu a záveru správneho orgánu vyjadrenom v liste zo dňa 18.01.2019, ale iba podľa označenia podania „Vrátenie listiny“, ktoré aj napriek označeniu „vrátenie“ si žalobca vykvalifikoval ako odmietnutie, čo nie je to isté.

40. Termín „odmietnutie“ katastrálny zákon ani zákonodarca pri koncipovaní právnej úpravy nepozná a správny orgán veľmi dôrazne odmieta takéto tvrdenie žalobcu, ktoré svedčí o právne nedostatočnej vedomosti a poznaní katastrálneho zákona zo strany žalobcu.

41. Podľa žalovaného podaná žaloba žalobcu je v celom rozsahu nedôvodná nakoľko, ako je vyššie uvedené a súčasne aj v listine zo dňa 18.01.2019 aj preukázané, že správny orgán vrátením listiny neriešil otázku, či v danom prípade ide alebo nie o zákonné vecné bremeno, ale čo potrebuje pre zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností a to sú dve rozličné právne skutočnosti, vyvolávajúce rôzne právne závery, preto nebol dôvod odkazovať ani na citované rozsudky Krajského súdu v Prešove, na ktoré sa odvoláva žalobca v podanej žalobe.

42. V prípade, že listina Z neobsahuje náležitosti potrebné pre zápis, je v právomoci správneho orgánu vyzvať žiadateľa o zápis, aby predložil listiny, resp. dôkazy a skutočnosti preukazujúce relevantnosť a spôsobilosť zápisu listiny s tým, že bez participácie zo strany žiadateľa o zápis (v danom prípade žalobcu) - správny orgán nevie vykonať zápis listiny podľa právnej úpravy, nakoľko nie je ani v pozícii, aby nútil žalobcu využiť svoje právo participácie. Správny orgán môže iba žiadateľa o zápis listiny Z usmerniť ako dosiahnuť pozitívny výsledok.

43. Je zrejmé, že žalobca vrátenie listiny považuje za odmietnutie zápisu jeho žiadosti bez toho, aby využil svoje právo a participoval na úspešnom zápise a rovno podal žalobu na súd, ktorá však nie je adekvátnou a právne správnu žalobou, pretože správny orgán vrátením listiny (ako už bolo vyššie uvedené) neriešil otázku existencie alebo neexistencie zákonného vecného bremena.

44. Odkazy v odôvodnení podania zo dňa 18.01.2019 nielen na zákon č. 442/2002 Z.z. (vrátenie odkazov na skoršie právne predpisy) sú dôležité práve z hľadiska potrebných listín predložených na zápis v kontexte rozhodného obdobia, kde je v závere odpovede uvedené v zmysle bodov 1. - 3., kedy správny orgán zápis vykoná a na základe čoho a kedy zápis nevykoná, ale rovnako je aj pre takýto negatívny postup uvedené, čo je potrebné predložiť na zápis.

45. Správny orgán vo vyjadrení k žalobe, aby neopakoval citácie tých istých ustanovení aké sú v liste zo dňa 18.01.2019, zotrval v celom rozsahu na svojej odpovedi zo dňa 18.01.2019 a žalobu žalobcu považuje za právne nepodloženú, nakoľko vrátením listiny dal správny orgán žalobcovi zrozumiteľne a určito najavo aké listiny potrebuje pre zápis vecného bremena a na základe čoho môže dôjsť k pozitívnemu zápisu, preto žaloba žalobcu je podľa žalovaného podaná nedôvodne a žalobca sa podanou žalobou domáha riešenia inej právnej skutočnosti (práve s ohľadom na v žalobe citované rozsudky Krajského súdu v Prešove) ako sa riešilo vrátením listiny zo dňa 18.01.2019.

46. Právny režim zápisu listiny Z-XXXX/XXXX, resp. akejkoľvek verejnej listiny alebo inej listiny evidovanej správnym orgánom v registri Z je upravený v ustanovení § 34 a nasl. katastrálneho zákona (zákon č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v platnom znení), kde platí (podľa § 34 ods. 1, prvá veta katastrálneho zákona), že práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods.1, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklepom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom atď....sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín alebo iných listín.

47. Podľa § 35 ods. 1 katastrálneho zákona, okresný úrad vykoná záznam bez návrhu, prípadne na návrh vlastníka alebo inej oprávnenej osoby.

48. Podľa ods. 2 cit. paragrafu, návrh na vykonanie záznamu sa musí podať písomne a musí obsahovať

- a) meno (obchodný názov) a miesto trvalého pobytu (sídlo) navrhovateľa,
- b) názov okresného úradu, ktorému je návrh adresovaný,
- c) verejnú listinu alebo inú listinu, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti,
- d) označenie príloh.

49. Podľa § 36 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona, okresný úrad posúdi, či je predložená verejná listina alebo iná listina bez chýb v písaní alebo počítaní a bez iných zrejmych nesprávností a či obsahuje náležitosti podľa tohto zákona. Ak je verejná listina alebo iná listina spôsobilá na vykonanie záznamu, okresný úrad vykoná záznam do katastra.

50. Podľa ustanovenia § 42 ods. 5 katastrálneho zákona ak verejná listina alebo iná listina obsahuje chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, alebo ak neobsahuje náležitosti podľa odsekov 1 a 2, okresný úrad ju vráti vyhotoviteľovi alebo tomu, kto podal návrh na záznam, a určí lehotu na vykonanie opravy.

51. Citované zákonné ustanovenia katastrálneho zákona určujú postup a právomoci správneho orgánu, vrátane preskúmavacej právomoci (viď cit. ustanovenie § 36) a pri vrátení listiny (viď cit. ustanovenie § 42 ods. 5) pri zápise verejnej listiny alebo inej listiny záznamom.

52. Správny orgán doručení verejnú listinu alebo inú listinu skúma len z tzv. formálneho hľadiska, čiže skúma zo zákona spôsobilosť zápisu z hľadiska katastrálneho zákona, t. j. z hľadiska náležitostí vymedzených ust. § 42 ods. 2 katastrálneho zákona, podľa ktorého zmluva, verejná listina alebo iná listina obsahujú označenie podľa písmena

- a) účastníkov práv k nehnuteľnostiam; ak ide o fyzickú osobu, meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu, ak ide o právnickú osobu, názov, sídlo a identifikačné číslo, ak ho má pridelené, prípadne iné identifikačné údaje,
- b) právneho úkonu a jeho predmet, miesto a čas právneho úkonu,
- c) nehnuteľnosti podľa katastrálneho územia, pozemku podľa parcelného čísla evidovaného v súbore popisných informácií, druhu pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je stavba postavená atď..

53. Z citovaných vyššie uvedených ustanovení katastrálneho zákona vyplýva, že zápis verejnej listiny alebo inej listiny záznamom môže správny orgán vykonať na návrh ale aj bez návrhu (nejde výslovne len o návrhové konanie) a podkladom na vykonanie záznamu je verejná listina alebo iná listina, ktorá potvrdzuje, resp. osvedčuje (v prípade listiny Z- XXXX/XXXX) - vznik, zmenu alebo zánik vecného bremena zo zákona.

54. Okrem všeobecných náležitostí takejto listiny podľa § 42 katastrálneho zákona, musí listina obsahovať osvedčené skutočnosti, ktoré určuje konkrétny právny predpis. Právne predpisy, ktoré upravujú zákonné vecné bremená nevymedzujú náležitosti listiny, ktorá bude podkladom na vykonanie zápisu záznamom a ani vykonávací vyhláška ku katastrálnemu zákonu a ani katastrálny zákon sa týmto podrobne nezaoberajú.

55. Správne orgány doručením listiny skúmajú spôsobilosť jej zápisu z hľadiska dodržania ustanovení katastrálneho zákona, a ak sú naplnené zákonné predpoklady na zápis listiny do údajov katastra nehnuteľností, zápis listiny vykonávajú v celom rozsahu práv a povinností v nej určených (viď citovaný § 36 ods. 2 katastrálneho zákona) ak nie - postup je daný cit. ust. § 42 ods. 5 katastrálneho zákona.

56. Záznam do katastra nehnuteľností, vzhľadom na jeho definíciu v ust. § 5 ods. 2 katastrálneho zákona má deklaratórny charakter, pretože potvrdzuje alebo upravuje existujúce vlastnícke vzťahy.

57. Odmietnutie uskutočnenia záznamu do katastra nehnuteľností treba považovať v zmysle § 127 ods. 3 Ústavy SR za iný zásah správneho orgánu (orgánu verejnej moci), ktorým môžu byť porušené základné práva, preto je povinnosťou orgánov na úseku katastra nehnuteľností jednotlivé ustanovenia katastrálneho zákona a iných zákonov vykladať a aplikovať predovšetkým z pohľadu účelu a zmyslu ochrany Ústavou SR garantovaných základných práv a slobôd.

58. V právnom štáte (čl. 1. Ústavy Slovenskej republiky) nemožno pripustiť taký postup orgánov verejnej moci, ktorým je nerešpektovanie právoplatných súdnych rozhodnutí, pretože tak dochádza k významnému oslabeniu dôvery nositeľov základných práv a slobôd v právo a v jeho ochranu pred ústavne nekomfortným zasahovaním zo strany orgánov štátnej (verejnej) moci (č. 24/2003 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 62/00 z 19.06.2003).

59. Zápis listiny vykonaný záznamom nemá formu rozhodnutia, je však jednoznačne úkonom orgánu verejnej správy (orgánu na úseku katastra nehnuteľností) pri uplatňovaní jeho právomoci danej zákonom.

60. Uvedeným správny orgán reaguje tiež na vyjadrenie žalobcu v žalobe vo vzťahu k odmietnutiu vykonania zápisu listiny Z-6XXX/XXXX.

61. Podstata inštitútu záznamu je definovaná v ust. § 4 a 5 katastrálneho zákona, podľa ktorých je záznam jeden zo zákonom stanovených druhov zápisov práv k nehnuteľnostiam, ktorý má evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam, t. j. ide o zákonnú právomoc orgánu na úseku katastra nehnuteľností čo značí, že správny orgán nekoná nad rámec povinností stanovených zákonom.

62. Samotný proces a právomoci správneho orgánu pri zápise práv k nehnuteľnostiam záznamom sú upravené vyššie citovanými ustanoveniami § 34 a nasl. katastrálneho zákona.

63. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v spojení s ustanovením čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, majú charakter ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní Ústavy Slovenskej republiky a Listiny základných práv a slobôd. Uvedeným ustanovením je stanovený limitovaný spôsob konania a rozhodovania štátnych orgánov, a to tým smerom, že štátne orgány sa môžu vo svojom konaní a rozhodovaní pohybovať len v rozmedzí príslušných právnych noriem.

64. Vzhľadom na to, že rozhodujúcim faktorom, ktorý namieta žalobca vo svojej žalobe je odmietnutie vykonania zápisu listiny Z-6XXX/XXXX, ktoré si žalobca osvojil bez náležitého pochopenia preskúmvacej právomoci správneho orgánu pri zápise listiny Z a predovšetkým bez nepochopenia záveru vyjadreného v liste zo dňa 18.01.2019, správny orgán považuje podanú žalobu za bezpredmetnú a nedôvodnú a žiada po vykonaní dokazovania žalobu zamietnuť v celom rozsahu ako nedôvodnú.

65. Súčasne žalovaný súhlasil, aby Krajský súd v Prešove rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania.

IV.

Vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného

66. Žalobca sa k vyjadreniu žalovaného vyjadril listom zo dňa 23.05.2019, v ktorom uviedol, že vyjadrenie žalovaného vykazuje znaky značnej nekonzistentnosti, vnútorného protirečenia si a vyvoláva pochyby, či žalovaný pozná a rozumie relevantným právnym inštitútom zakotveným v katastrálnom zákone, aplikovaným v tejto právnej veci. Na základe uvedeného nemôžeme s vyjadrením žalovaného súhlasiť.

67. V úvode vyjadrenia sa žalovaný oprel o zbytočnú a právne irelevantnú hru s pojmami. Predmetom tohto sporu nie je právna kvalifikácia (resp. právne konformné označenie) toho, čo žalovaný urobil, t.j. či zápis zákonného vecného bremena vykonať „odmietol“ alebo akým slovným spojením je nevykonanie zápisu označené. Zápis vecných práv záznamom nie je správnym konaním, preto sa nepoužíva presná terminológia charakteristická pre správne konanie (napr. pojmy ako „návrh na vklad“, „rozhodnutie“ a pod.). Je tak právne irelevantné, ako je označené nevykonanie zápisu zákonného vecného bremena. Ak teda pri zázname zákon dovoľuje znížiť požiadavku na formálnosť, možno slobodne používať pojmy, ktoré zákon nezakotvuje, ale ani zakazuje, lebo ich účelom je predovšetkým popísať skutkový stav veci.

68. A týmto skutkovým stavom je pre žalobcu ako žiadateľa (navrhovateľa) o zápis vecného práva samotný výsledok, fakt, či žalovaný žiadosti vyhovel alebo nevyhovel, bez ohľadu na konkrétne slovné označenie. Z napadnutej listiny pod názvom „Vrátenie listiny“ vydanej žalovaným je podľa žalobcu evidentné, že žalovaný požadovaný zápis nevykonával, a tým de facto odmietol našu žiadosť, čo považuje žalobca za konečný stav vybavenia jeho veci. Práve tento úkon žalovaného považuje za nezákonný, ktorého nápravy sa domáha súdnou cestou.

69. Podľa žalobcu žalovaný tvrdí, že nemohlo dôjsť k odmietnutiu zápisu, ale že listinu vrátil v režime ustanovenia § 42 ods. 5 katastrálneho zákona. Žalovaný si však nesplnil ani takú základnú povinnosť uvedenú v tomto ustanovení, ako je určenie lehoty na vykonanie opravy. On je však tohto názoru, že ním podaný návrh je správny, úplný a spôsobilý na zápis. Navyše toto ustanovenie hovorí o nedostatkoch predložených listín. Žalovaný neuviedol ani jeden nedostatok nami predložených listín. Naopak, požaduje predloženie úplne iných listín - zmlúv o zriadení vecného bremena - ktoré sú absolútne nekompatibilné so záznamom. Vecné práva zo zmlúv sa zapisujú vkladom, nie záznamom. Práve § 4 a § 5 katastrálneho zákona odlišujú spôsoby zápisu vecných práv vkladom a záznamom. Jediným znakom, ktorý odlišuje tieto zápisy, je titul vzniku vecného práva - vkladom sa zapisujú vecné práva len zo zmlúv, záznamom sa zapisujú aj so všetkých ostatných titulov. Žalobca je toho názoru, že vecné bremeno vzniklo zo zákona, preto má byť zapísané záznamom, nie vkladom, preto žiadne zmluvy netreba predkladať. Takto formulovanú požiadavku žalovaného o predloženie zmlúv si so všetkými dôsledkami žalobca vyložil tak, že žalovaný v tejto veci neuznáva existenciu zákonného vecného bremena, preto zápis záznamom nevykoná a žiada, aby sme si dali zapísať vecné práva zmluvami. Žalovaný v listine „Vrátenie listiny“ výslovne neuviedol, že neuznáva existenciu zákonných vecných bremien, hoc pozná náš právny názor, nakoľko vo viacerých neformálnych rokovaníach sme v rámci predchádzania súdneho sporu zisťovali postoj žalovaného k prípadným návrhom o zápisy zákonných vecných bremien. Odmietavý postoj žalovaného k zákonným vecným bremenám však s obsahu a štýlu listiny „Vrátenie listiny“ jednoznačne vyplýva, hoci ho žalovaný alibisticky neuviedol.

70. Podľa žalobcu je absurdné a bizarné tvrdenie žalovaného, že ten „....neriešil otázku, či v danom prípade ide alebo nie o zákonné vecné bremeno, ale čo potrebuje pre zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností“.

71. Týmto žalovaný priznáva, že porušuje § 36 katastrálneho zákona a že neposudzuje právny režim predložených listín, iba ich obsah. Logicky a pri zdravom rozume sa jednoducho nedá oddeliť posúdenie najprv tohto, či predložené listiny spadajú do režimu zákonom stanoveného spôsobu zápisu vecného práva a následne tohto, aký obsah majú listiny a či prípadne trpia obsahovými nedostatkami. Podľa žalobcu ak by sme sa oprelí o toto absurdné tvrdenie žalovaného a pokúsili sa ho pretaviť do praxe, tak do dôsledku by to znamenalo, že napr. pri žiadosti o zápis vlastníckeho práva záznamom, ku ktorej je predložená zmluva o prevode vlastníckeho práva, žalovaný neposúdi ani základný režim, že má ísť o vklad (a tomu náleží návrh na vklad, spolu s poplatkom atď.), a nie o záznam (keďže ide o vznik, zánik, zmenu vecného práva zo zmluvy), ale iba poukáže na to, že v zmluve je napr. chyba v písaní a vyzve

na jej opravu, namiesto tohto, aby listiny vrátil a uviedol, že takéto listiny podliehajú inému právnemu režimu - vkladu. Lebo takým postupom žalovaný, ako sám tvrdí (voľne parafrázované), „nerieši otázku, či v danom prípade ide alebo nie ide o zákonné alebo zmluvné vecné právo, ale čo potrebuje na zápis vecného práva do katastra nehnuteľností“. Takéto konanie trpí hrubou neodobnosťou a nepochopením základných inštitútov katastrálneho zákona. A presne v opačnom garde žalovaný vykonal takýto postup voči nemu, s tým rozdielom, že ako bolo uvedené, ním predloženým listinám ani nevytkol žiaden nedostatok a neurčil žiadnu lehotu na opravu. Ale naopak, pri návrhu o zápis vecného práva zo zákona, ktorý sa má zapísať záznamom, požaduje listiny, ktoré sa zapisujú vkladom. Je potom záhadou, ako pri žalovaným tvrdení absencii základnej úvahy o právnom režime predložených listín mohol dospieť k úvahe, že tieto listiny sú nevyhovujúce a požaduje iné listiny.

72. Žalobca je toho názoru, že ním predložené listiny v zmysle § 36 ods. 2 spôsobilé na zápis, a ten mal byť vykonaný. Svedčí tomu aj hojná prax mnohých iných katastrálnych odborov, z ktorých uvádzame iba niektoré, napr.:

- OÚ Humenné, Z-XX/XXXX, dôkaz LV č. XXXX, k.ú. N.
- OÚ Sabinov, Z-XXX/XXXX, dôkaz LV čiastočný č. XXX, k.ú. F. Z.
- OÚ R., Z-XXXX/XX, dôkaz LV č. XXXX, k.ú. R.
- OÚ F., Z-XXXX/XXXX, dôkaz LV č. XXXX, k.ú. L., okres F. IV
- OÚ F. - okolie, Z-XXXX/XXXX, LV č. XXX, k.ú. Y.

73. Všetkým týmto správnym orgánom žalobca predložil druhovo rovnaké listiny na zápis zákonného vecného bremena a bez problémov ich akceptovali.

74. Na základe uvedeného žalobcovi nie je zrejmé, prečo žalovaný odmieta vykonať zápis zákonného vecného bremena. Nie je mu ani zrejmé, koho záujem tým chráni. Chce zdôrazniť skutočnosť, ktorú už stručne uviedol aj v žalobe, že okrem samotného práva na zápis vecného práva v prospech toho, koho mu ipso iure svedčí, tento zápis zákonných vecných bremien prispieva k právnej istote všetkých dotknutých subjektov práva. Nakoľko ide o verejnoprospešné líniové stavby, zaberajúce veľký počet pozemkov, je tiež v záujme verejnosti mať verejný prístup (kataster nehnuteľností) k údajom, či daný pozemok nie je zastavaný potrubím, a teda či sa k nemu neviaže zákonné vecné bremeno. Ak je zapísané v katastri nehnuteľností, každý sa o tom môže dozvedieť. Verejne prístupné údaje katastra chránia tak vlastníkov, prípadných nadobúdateľov, ako aj prevodcov vecných práv k pozemkom a predchádzajú sporom o tom, ktorá strana mala či mohla vedieť, že pozemok je zastavaný potrubím. Nakoľko zápis zákonných vecných bremien má len deklaratórny charakter, a tak existencia zákonného vecného bremena nezávisí od vôle vlastníkov zastavaných pozemkov, sme presvedčení, že jedným z hlavných účelov zápisu zákonných vecných bremien do katastra nehnuteľností je práve táto informačná, ochranná, ako aj preventívna funkcia.

75. Pre objasnenie materiálnych podmienok taktiež žalobca dáva na vedomie, že zápisy zákonných vecných bremien naša spoločnosť vykonáva výlučne vždy až vtedy, keď je stavba už uložená v zemi, nikdy nie vopred. Je tak s hospodárnych dôvodov, keďže pri tak dlhých a zložitých stavbách môže dôjsť k jemným posunom trasy potrubí, ktoré nemožno pre terénne podmienky vždy predvídať, čím nasledujú nové čiastkové povolenia a ďalšie zákonné procesy. Geometrické plány ako nevyhnutné podklady na zápisy vecných bremien sa vyhotovujú až na základe porealizačných zameraní. Týmto chce žalobca poukázať na skutočnosť, že zápisy zákonných vecných bremien vykonávame vždy na základe právoplatných stavebných povolení a v čase, keď k najväčšiemu zásahu (uloženie potrubia do zeme) do vlastníckeho práva v súlade s platnými povoleniami už došlo. Ak teda štát prostredníctvom fondov poskytuje finančné prostriedky na výstavbu týchto strategických stavieb, štát v osobe stavebných úradov povolí uskutočnenie stavieb, nie je mu zrejmé, prečo štát v osobe žalovaného bráni zápisu vecného práva, ktoré je už len zosúladením listín so skutkovým stavom v teréne a nikoho nemôže mrziť, keďže potrubie je už v pozemku a bez ohľadu na zápis vecných bremien, každá je ich povinný rešpektovať tak, ako sú zakotvené v § 20 ods. 1. zákona č. 442/2002 Z.z. - doslovný obsah.

76. Na podporu tvrdení žalobcu k žalobe priložil aj rozsudky Krajského súdu v Prešove, v ktorých mu súd dal za pravdu práve voči katastrálnym odborom, ktoré svojvoľne neuznávali existenciu zákonných vecných bremien podľa zákona č. 442/2002 Z.z. To isté robí aj žalovaný, akurát sa pokrytecky neodvážil uviesť svoje argumenty.

V.

Posúdenie podstatných skutkových zistení a právne argumenty

77. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

78. Podľa § 3 ods. 1 písm. c) S.s.p. opatrením orgánu verejnej správy sa rozumie správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

79. Podľa § 177 ods. 1 S.s.p. správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

80. Podľa § 178 ods. 1 S.s.p. žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

81. Podľa § 180 ods. 1 S.s.p. žalovaným je orgánom verejnej správy, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku, ak je žalobcom fyzická osoba alebo právnická osoba. Ak osobitný predpis nepripúšťa riadny opravný prostriedok, žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý vydal rozhodnutie alebo opatrenie.

82. Predmetom preskúmania v tomto konaní je opatrenie žalovaného - vrátenie listiny - záznamu do katastra nehnuteľností žalobcovi č. OU-PO-KOZ XXXX/XXXX/Vr zo dňa 18.01.2019, ktorým nevyhovel návrhu na vykonanie záznamu do katastra nehnuteľností Z-6327/2018 zo dňa 29.10.2018, a teda nevykonal navrhovaný zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností.

83. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľnosti a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „katastrálny zákon“) kataster nehnuteľností je geometrické určenie, súpis a popis nehnuteľností. Súčasťou katastra sú údaje o právach k týmto nehnuteľnostiam a to o vlastníckom práve, záložnom práve, vecnom bremene, o predkupnom práve, ak má mať účinky vecného práva, ako aj o právach vyplývajúcich zo správy majetku štátu, zo správy majetku obcí, zo správy majetku vyšších územných celkov, o nájomných právach k pozemkom, ak nájomné práva trvajú alebo majú trvať najmenej päť rokov.

84. Podľa § 34 ods. 1 katastrálneho zákona práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklepom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných skutočností svedčiacich o zverení správy majetku obce alebo správy majetku vyššieho územného celku sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín. Záznamom sa zapisuje i zmena poradia záložných práv z dohody záložných veriteľov o poradí ich záložných práv rozhodujúcim na ich uspokojenie.

85. Podľa § 34 ods. 3 katastrálneho zákona na vykonanie záznamu sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

86. Podľa § 5 ods. 2 katastrálneho zákona záznam je úkon správy katastra plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu a ani na zánik práv k nehnuteľnostiam.

87. Podľa § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách prevádzkovateľ je oprávnený

- a) v nevyhnutnej miere vstupovať na cudzie pozemky v súvislosti s projektovaním, zriaďovaním, rekonštrukciou, modernizáciou, prevádzkovaním alebo na účely opráv a údržby verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie a ich pásiem ochrany, vodovodných a kanalizačných prípojk vrátane potrebných kontrolných a ochranných zariadení a oporných a vytyčovacích bodov,
- b) odstraňovať a okliesňovať v nevyhnutnom rozsahu stromy a iné porasty ohrozujúce bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie vrátane potrebných kontrolných a ochranných zariadení a oporných a vytyčovacích bodov, ak to po predchádzajúcej výzve neurobil vlastník pozemku, jeho správca alebo užívateľ; nedotknuté zostávajú osobitné predpisy,
- c) umiestňovať na nehnuteľnostiach orientačné označenia, ktoré je povinný udržiavať v riadnom stave.

88. Správny súd v prvom rade posudzoval otázku, či žalobou napadnuté opatrenie, a to listina pod č. OU-PO-KOZ XXXX/XXXX/Vr zo dňa 18.01.2019 označená ako vrátenie listiny je spôsobilým predmetom súdneho prieskumu. Správny súd dospel k záveru, že sa jedná o opatrenie orgánu verejnej správy, ktoré spĺňa definičné kritériá vymedzené v § 3 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku. Jedná sa o opatrenie, ktoré bolo vydané v administratívnom konaní a môžu ním byť práva alebo právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej alebo právnickej osoby priamo dotknuté. Aj keď sa na rozhodnutie, resp. opatrenie správneho orgánu vydané vo veci rozhodovania o zázname podľa § 34 katastrálneho zákona, všeobecný predpis o správnom konaní, t. j. zákon č. 71/1967 Zb o správnom konaní, priamo nevzťahuje, aj záznamové konanie je však potrebné označiť za administratívne konania v širšom zmysle slova, hoci neprebíha v režime správneho konania. Nesporne sa však jedná o administratívne konanie, keďže prebieha pred orgánom verejnej správy a je regulované. Tento postup je regulovaný katastrálnym zákonom. Zo žalobou napadnutého opatrenia na prvý dojem len vyplýva, že správny orgán vrátil listinu žalobcovi, a teda malo by sa jednať o akési prerušenie konania z dôvodu doplnenia potrebných ďalších skutočností. Podrobným preskúmaním obsahu tejto listiny a v ňom vyjadreného právneho názoru žalovaného však vyplýva, že žalovaný odmietol vykonať tento záznam, pretože podľa neho tu nevzniklo zákonné vecné bremeno a keďže sa jedná o stavbu postavenú na základe stavebného povolenia z roku 2017, ktorá by dopadala pod záver vyslovený v žalobou napádanom opatrení pod bodom 3, teda stavba uskutočnená v období od 01.01.2002 po súčasnosť, a teda podľa právneho názoru vysloveného správnym orgánom by bolo potrebné k tejto stavbe predložiť zmluvu o zriadení vecného bremena. Z uvedeného teda vyplýva, že správny orgán odmietol existenciu zákonného vecného bremena a pripustil len zriadenie zmluvného vecného bremena na základe zmluvy medzi žalobcom a príslušnými zmluvnými stranami (vlastníkmi). Teda podrobným preskúmaním obsahu žalobou napádaného opatrenia správny súd dospel k záveru, že jedná sa o konečné rozhodnutie žalovaného, ktorým odmietol vykonať navrhovaný zápis „zákonného“ vecného bremena žalobcom, a teda z neho vyplýva, že sa jedná o definitívne konečné rozhodnutie, ktorým podľa názoru správneho orgánu zákonné vecné bremeno nevzniklo, a teda zápis vykonaný nebude. Z takéhoto posúdenia potom vyplýva, že sa jedná o opatrenie, ktoré je spôsobilé privodiť ujmu na subjektívnych právom chránených záujmoch žalobcu, keďže mu nebolo vyhovené a jeho vecné bremeno do katastra nehnuteľností zapísané nebolo.

89. Základnou žalobnou námietkou žalobcu bola otázka vzniku zákonného vecného bremena v predmetnej veci v zmysle ustanovenia § 20 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách - vyššie citované ustanovenie, z ktorého žalobca vyvodil, že mu vzniklo zákonné vecné bremeno, ktoré aj žiadal zapísať do katastra nehnuteľností.

90. K tejto základnej žalobnej námietke správny súd uvádza nasledovné:

91. Správny súd je toho názoru, že na základe uvedeného zákonného ustanovenia § 20 zákona č. 442/2002 Z.z. zákonné vecné bremeno nevzniklo, ale jedná sa len o zákonné obmedzenie vlastníckeho práva.

92. Správny súd pristúpil k problematike posúdenia veci na rozdiel od žalobcu v širších súvislostiach z pohľadu súkromného a verejného práva. Čo predstavuje súkromnoprávne vecné bremeno v súčasnosti upravuje ustanovenie § 151n ods. 1 a ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, kde z nich možno vyvodiť, že ide o práva a povinnosti späté s vlastníctvom nehnuteľností, prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa, pričom ich obsahom je, že obmedzujú vlastníka nehnuteľností v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo strpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo vykonať. Od súkromnoprávných vecných bremien je potrebné odlišovať tzv. legálne vecné bremená ako formu verejnoprávneho obmedzenia vlastníckeho práva.

93. K legálnym vecným bremenám uvádza odborná literatúra (Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák a kolektiv- Občanský zákoník I, II, 2. vydání, Praha 2009, (platný aj v podmienkach SR) následovné:

94. „Vlastnické právo k pozemkům a někdy i ke stavbám je, zejména v souvislosti s budováním infrastruktury, ve veřejném zájmu nutné omezit tak, že vlastník je povinen trpět na své nemovitosti část infrastrukturní sítě - různá vedení, rozvody a podobná zařízení. V odborné literatuře se v této souvislosti hovoří o dvou možných přístupech: „Koncepce soukromoprávní řeší tyto vztahy formou občanskoprávního věcného břemene, koncepce veřejnoprávní formou veřejnoprávního omezení (takzvaného zákonného věcného břemene)... institut občanskoprávního věcného břemene a takzvaných zákonných (legálních) věcných břemen jsou si obsahově v mnohých aspektech podobné, ale důsledně vzato se jedná o právní instituty rozdílné, patřící do různých odvětví právního řádu (to znamená práva soukromého a práva veřejného)“ Zákonná neboli legální věcná břemena ve skutečnosti představují veřejnoprávní omezení vlastnického práva, navazující na § 123, který limituje výkon oprávnění vlastníka „mezemi zákona“. Tato omezení se podobají věcným břemenům podle občanského zákoníku, neboť obdobně omezují práva vlastníka pozemku, liší se však tím, že vznikají zpravidla ze zákona (nelze však vyloučit ani vznik rozhodnutím správního orgánu) a ve veřejném zájmu, a také vlastník nemá vůči oprávněnému, kterým je osoba plnící úkoly státní správy (viz níže) rovné postavení. O tom, zda jde o instituty práva soukromého nebo veřejného, rozhoduje podstata těchto institutů, nikoliv jejich pojmenování (NS sp. zn. 22 Cdo 1624/2000 - Sou R NS č. C 1302); proto i tam, kde veřejnoprávní předpis pojednává o věcném břemeni, může jít podle okolností věci o tzv. legální věcné břemeno, tedy o zákonné veřejnoprávní omezení vlastnického práva. Legální věcná břemena mohou mít různý obsah; jde zejména o právo vstupovat na cizí pozemky za účelem údržby sítí, povinnost kácet stromy ohrožující vedení apod.; také oprávnění ze zákona zřizovat na cizích pozemcích různé sítě může mít formu legálního břemene čili veřejnoprávního omezení. Legální věcná břemena nelze ztotožňovat s věcnými břemeny vzniklými na základě rozhodnutí správního orgánu (zejména stavebního úřadu, dnes vyvlastňovacího úřadu - § 15 zákona o vyvlastnění č. 184/2006 Sb.). Věcná břemena vzniklá na základě rozhodnutí mohou totiž být „normálními“ soukromoprávními věcnými břemeny (např. zřízení věcného břemene cesty pro přístup k pozemku podle stavebního zákona). Navíc jestliže právní úprava vychází ze soukromoprávní koncepce a vyžaduje k umístění sítě na cizím pozemku smluvní zřízení věcného břemene, zpravidla připouští v případě, že k dohodě nedojde, jeho zřízení rozhodnutím správního orgánu [151o, 6]. Ani to, že věcné břemeno vzniklo ze zákona, ještě neznamená, že nutně musí jít o legální věcné břemeno (srov. např. § pokračování 30 Af 114/2010 421 odst. 5 zákona č. 72/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů - zde jde zjevně o občanskoprávní věcné břemeno vzniklé ze zákona).“ [10]

95. K ich vzájomnému rozlišovaniu autori uvádzajú: „U legálního věcného břemene jde o veřejnoprávní vztah, oprávněným subjektem je přímý či nepřímý vykonavatel státní správy (nepřímými vykonavateli rozumí Handrlica osoby soukromého práva, kterým byl zákonem propůjčen výkon státní správy - např. oprávnění autorizovaných geodetů ke vstupu na pozemek. Veřejnoprávní omezení (legální břemena) se nezapisují do katastru nemovitostí; jejich obsah vyplývá ze zákona. Nelze je vydržet ani promlčet.“

96. Tu je pritom podľa názoru súdu potrebné dôsledne rozlišovať medzi zákonnými vecnými bremenami a inými verejnoprávnymi obmedzeniami vlastníckeho práva.

97. V zmysle § 151o OZ vznikajú vecné bremená aj zo zákona. V tomto prípade podobne ako i pri ostatných mimozmluvných vecných bremenách splyva moment ich zriadenia so vznikom a do katastra nehnuteľností sa zapisujú záznamom. Zákonné vecné bremená sa však charakterovo líšia od ostatných vecných bremien. Na rozdiel od súkromnoprávnej povahy vecných bremien totiž vyjadrujú verejný záujem na vykonávaní určitých činností. Tomu sčasti zodpovedá aj odlišná formulácia oprávneného z vecného bremená, ktorým nie je ani konkrétna fyzická, či právnická osoba, ako je tomu pri vecných bremenách in personam, ani vlastník určitej nehnuteľnosti, ako je tomu pri vecných bremenách in rem, ale druhovo vymedzený subjekt. Medzi takéto typy zákonných vecných bremien patria vecné bremeno v prospech podniku podľa § 66 ods. 1 a 2 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách, vecné bremeno v prospech držiteľa povolenia podľa § 10 zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike, • vecné bremeno v prospech držiteľa povolenia alebo ním poverenej osoby podľa § 11 zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

- vecné bremeno v prospech prevádzkovateľa dráhy podľa § 4 a § 6a zákona č. 513/2009 Z.z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- vecné bremeno v prospech povinnej osoby podľa § 9 ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku,
- vecné bremeno v prospech družstva a jeho právneho nástupcu podľa § 28d zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách.

98. Okrem toho môžu zákonné vecné bremená svedčať v prospech konkrétnej osoby alebo vlastníka nehnuteľností. Medzi takéto zákonné vecné bremená patria

- vecné bremeno v prospech v prospech štátu k prioritnému majetku podľa § 31a zákona č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby,
- vecné bremeno v prospech Železničnej spoločnosti, a.s. podľa § 6 zákona č. 259/2001 Z.z. o Železničnej spoločnosti, a.s., a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 258/1993 Z.z. o Železničiach Slovenskej republiky v znení zákona č. 152/1997 Z.z.,
- vecné bremeno v prospech Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. podľa § 6 zákona č. 639/2004 Z.z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov (v znení zákona č. 747/2004 Z.z.),
- vecné bremeno v prospech vlastníka stavby podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- vecné bremeno vlastníka domu k pozemku pod ním podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

99. Od vecných bremien je však potrebné odlíšiť tzv. verejnoprávne obmedzenia vlastníckeho práva predstavujúce súhrn práv a povinností, ktoré vyplývajú priamo zo znenia príslušných právnych predpisov majúcej verejnoprávnu povahu. Pri týchto verejnoprávných obmedzeniach vlastníctva, práva z nich vyplývajúce nesvedčia v prospech konkrétnych ale len druhovo určených osôb (napr. geodet podľa § 14 a § 16 zákona č. 215/1995 Z.z. o geodézii a kartografii, správca vodného toku podľa § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách alebo prevádzkovateľ vodovodu, resp. verejnej kanalizácie podľa § 17 ods. 4, § 18 ods. 4 a § 20 ods. 1 zákona č. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách). Keďže na prvý pohľad môžu takéto verejnoprávne obmedzenia vlastníckeho práva splývať so zákonnými vecnými bremenami svedčiacimi tiež v prospech druhovo určeného subjektu, je potrebné si uvedomiť, že za vecné bremená možno považovať len také verejné obmedzenia vlastníckeho práva, ktoré sú ako vecné bremená *expressis verbis* označené v príslušných zákonoch, ktoré ich kreujú. Uvedený záver je doplnením zásady *numerus clausus* vecných práv v tom smere, že určitý právny vzťah možno považovať za vecné právo len ak to zákonodarca vyslovene normatívne stanoví.

100. Tunajší krajský súd v predchádzajúcich rozhodnutiach túto problematiku vo viacerých prípadoch posúdil rozdielne. V rozsudkoch pod sp. zn. 4 S 15/2012 zo dňa 5. Mája 2016, 1 S 49/2011 zo dňa 5. Mája 2016 a 5 S 3/2017 zo dňa 25. Októbra 2017 dal za pravdu žalobcovi v tom, keď uzavrel, že z cit. § 20 zákona o verejných vodovodoch možno vyvodit' existenciu zákonného vecného bremena, aj keď to zákon výslovne neuvádza.

101. Naopak v rozhodnutí tunajšieho súdu pod sp. zn. 3 Co 56/2014 zo dňa 11.6.2014 krajský súd uviedol: „ Podľa názoru odvolacieho súdu ust. § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších právnych predpisov nie je formulované ako vecné bremeno. Vecné bremená majú v zásade súkromnoprávnu povahu a k zriadeniu takýchto vecných bremien je preto potrebná zmluva ako dvojstranný či viacstranný právny úkon medzi konkrétnymi subjektmi. Vzhľadom na to, že v ust. § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z. z. výslovne označenie verejnoprávných obmedzení ako vecných bremien absentuje, tieto verejnoprávne obmedzenia podľa citovaného ustanovenia nemožno automaticky *ex lége* považovať za vecné bremená.“

102. Správny súd, posudzujúc v tomto konaní túto žalobnú námietku sa priklonil k právnomu záveru, že sa v ustanovení § 20 ods. 1 zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách nejedná o formuláciu zákonného vecného bremena, ale zákonné obmedzenie vlastníckeho práva. Keďže vyššie citované rozsudky neboli na základe mimoriadnych opravných prostriedkov predmetom konania na najvyššom súde, doposiaľ právny záver najvyššej súdnej authority v podmienkach Slovenskej republiky k

posudzovanej problematike absentuje. Správny súd preto vychádzal z publikovaných poznatkov právnej vedy a rozhodovacej činnosti českých súdnych autorít, ktoré majú právne argumentačný význam v posudzovanej veci.

103. Podľa nálezu Ústavného súdu Českej republiky z 23.2.2005, sp.zn.PL ÚS 25/04 vecné bremená zriadené na základe zákona majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Aj keď majú nesporný verejnoprávny prvok daný spôsobom ich vzniku a účelom, ktorému slúžia, nemožno prehliadať, že majú aj významný súkromnoprávny prvok. Občianske právo definuje vecné bremeno ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktoré ho obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Tzv. zákonné vecné bremená tento charakter majú tiež. Ostatné zákony, podľa ktorých vznikajú, ich týmto pojmom označujú. Ich režim však nie je celkom totožný s režimom zmluvných vecných bremien, lebo sa riadi špeciálnou úpravou právnych predpisov, ktoré upravujú činnosti, na prevádzkovanie ktorých vznikli. Nejde však o komplexnú úpravu, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Preto pokiaľ tieto špeciálne predpisy nemajú osobitnú úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou občianskoprávnou úpravou.

104. Z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky z 10.7.2002, pod sp.zn. 22 Cdo1624/2000 vyplýva: „Již v době platnosti obecného občanského zákoníku se v úzké souvislosti s omezeními vlastnického práva hovořilo o tzv. zákonných neboli legálních služebnostech, ovšem s tím, že nejde o služebnosti ve vlastním slova smyslu. Ve skutečnosti jde o zákonná omezení vlastnického práva, navazující na § 123 ObčZ, který limituje výkon oprávnění vlastníka „mezemi zákona“. Tato omezení se podobají věcným břemenům podle ObčZ tím, že obdobně omezují práva vlastníka pozemku, liší se však tím, že vznikají ze zákona a ve veřejném (nikoliv soukromém, jak je tomu u věcných břemen podle ObčZ) zájmu. O tom, zda jde o instituty práva soukromého nebo veřejného, rozhoduje podstata těchto institutů, nikoliv jejich pojmenování. Pokud zákon užil pojem „věcná břemena“ a současně zdůraznil, že jde o oprávnění vykonávaná ve veřejném zájmu, nelze pouze z užití uvedeného pojmu dovodit, že by nadále mělo jít o soukromoprávní oprávnění. V takovém případě jde o zákonná (legální) věcná břemena, která jsou instituty svého druhu, náležejícími veřejnému právu. Jejich podstata spočívá v tom, že jde o veřejnoprávní omezení vlastnického práva, nebo také o vymezení obsahu vlastnického práva veřejnoprávním předpisem.“. Takéto zákonné obmedzenia sa do katastra nehnuteľností nezapisujú.

105. Vzhľadom na vyššie uvedené správny súd dospel k záveru, že žalobná námietka žalobcu nie je dôvodná a postup žalovaného v tomto smere bol v súlade so zákonom, keďže na základe § 20 ods. 1 zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách nie je možné vodiť vznik zákonného vecného bremena, ktoré by sa zapisovalo do katastra nehnuteľností, ale jedná sa o zákonné obmedzenie vlastníckeho práva. K tomuto absentuje pomenovanie tohto obmedzenia vlastníckeho práva ako vecné bremeno. Pokiaľ by sa správny súd priklonil k opačnému výkladu zákona, z toho by vyplývali, podľa názoru súdu, ďalšie problematické skutočnosti, a to potreba zápisu vecných bremien vo vzťahu k rádo vo tisíckam rozličných pozemkov, cez ktoré prebiehajú verejné vodovody a verejné kanalizácie.

106. Súčasne by z toho vyplýval aj určitý ničím neodôvodnený zásah do vlastníckeho práva vlastníkov jednotlivých parciel, pričom by takéto ničím neodôvodnené zápisy vecných bremien, mohli aj znižovať reálnu trhovú hodnotu takto zaťažených nehnuteľností.

107. Vzhľadom na vyššie uvedené správny súd žalobu zamietol.

108. O náhrade trov konania rozhodol tak, že neúspešnému žalobcovi náhradu trov nepriznal podľa § 175 ods. 1 SSP v spojení s § 167 a § 168 SSP. Žalobca v konaní nemal úspech, preto mu nárok na náhradu trov konania správny súd nepriznal a vo vzťahu k žalovanému, ktorý bol v konaní úspešný správny súd nezistil osobitné dôvody, pre ktoré by bolo spravodlivé požadovať po žalobcovi, aby nahradil žalovanému dôvodne vynaložené trovy konania.

109. Toto rozhodnutie senát správneho súdu prijal pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť a to v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu oprávnenému subjektu, ktorú je potrebné podať na Krajský súd v Prešove (§ 443 ods. 1 v spojení s § 444 ods. 1 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podaných podľa § 57 SSP uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (ďalej len sťažnostné body), návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 ods. 1, 2 SSP).

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie II. Stupňa; ak ide o konanie o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d/SSP; ak je žalovaným Centrum právnej pomoci (§ 449 ods. 1, 2 SSP).